

Bilješke.

SABOR PRAVOSLAVNIH BOGOSLOVA U ATINI. Glasnik srpske patrijaršije od 30. listopada t. g. prenosi iz političkog grčkog lista *Εγνώσεων βήμα* 28. septembra 1936. obavijest o kongresu pravoslavnih bogoslova, koji se ima održati mjeseca novembra 1936. Tom prilikom piše: »Veći deo i crkvene a i svetovne štampe radosno je pozdravio ovu zamisao tim pre, što će se ona ostvariti u drevnom hrišćanskom gradu Atini. Ali bilo je u jednom malom delu štampe i nekog negodovanja, koje je izražavalo donekle i bojazan od tog sabora. Ipak zamisao ovog sabora privodi se u delo«... »Već je gotov saborski program rada i letimičan pogled na njega dovoljan je da se shvati važnost i ogroman značaj njegov«.

»U čisto naučnom delu saborskog programa obuhvaćene su sledeće teme:

1. Određivanje osnovnih pravoslavnih načela. 2. Utvrđivanje spoljnih uticaja na pravoslavno bogoslovlje, naročito od pada Carigrada: a) papski, b) protestantski i v) filozofski uticaji. 3. Naučni rad u bogoslovlju i crkveni autoritet. 4. Orijentacija novijeg pravoslavnog bogoslovlja prema sveto-otačkom u vezi sa usvajanjem novijih pogleda i metoda, Sveto predanje uopšte. 5. Mistija bogoslovske nauke u prosvetivanju crkvene svesti. 6. Pitanje saziva vaseljenskog sabora. 7. Način pozitivnog sporazumevanja raznih pravoslavnih crkava i njihovih odluka o opštijim i hitne prirode pitanjima, na primer: kalendara, sveštenečkog braka, posta i t. d. u slučaju odlaganja Vaseljenskog sabora. 8. Pozitivno služenje bogoslovske nauke Crkvi u sadašnjosti. 9. Priprema kodifikacije sveštenih kanona i određivanje njihovog savremenog značaja. 10. Revizija i izdavanje originalnih liturgijskih tekstova. 11. Unutarnja i spoljna misija Pravoslavne crkve. 12. Crkva i savremeni životni problemi: a) Crkva i civilizacija, b) Crkva i država, c) Crkva i socijalna pitanja.«

»Naučnici prema sledećem redu, koji učestvuju na saboru, izložiće i objasniće teme s pojedinih bogoslovskih fakulteta:

A) **Atinski:** 1. Grigorije PAPAMIHAIL: Naučni rad u bogoslovlju i crkveni autoritet. 2. Amilkas ALIVIZATOS: a) Problem saziva vaseljenskog sabora, b) način pozitivnog sporazumevanja raznih pravoslavnih crkava i njihovih odluka o opštijim i hitne prirode pitanjima, na primer: kalendara, sveštenečkog braka; posta i t. d. u slučaju odlaganja Vaseljenskog sabora, v) Crkva i država. 3. Dimitrije BALANOS: a) Pravoslavno bogoslovlje u vezi sa svetootačkim bogoslovljem i novijim shvaćanjima i pogledima — Sveto Predanje uopšte i b) Problem saziva Vaseljenskog sabora (eventualno). 4. Panajot BRAUNOTIS: a) Određivanje osnovnih pravoslavnih načela i b) Crkva i socijalna pitanja.

B) **Bukureški:** 1. MIHALČESKO: Određivanje osnovnih pravoslavnih načela. 2. B. ISPIR: Unutarnja i spoljna misija pravoslavne Crkve. 3. Šerban JOANESKO: Crkva i socialna pitanja. 4. Teodor POPESKO: Crkva i civilizacija.

V) **Černovički:** 1. Nikola KOTOS: a) Slobodno naučno istraživanje u bogoslovlju i crkveni autoritet, b) Potreba pravoslavnog naučnog časopisa i v) Uzajamne veze pravoslavnih bogoslovskih fakulteta. 2. Hale-rijan ŠEZDU: a) Problem saziva Vaseljenskog sabora b) Revizija kanona i drugih odredaba crkvenih i njihova kodifikacija. 3. Vasilije GEORGIJU: Problem kalendara.

G) **Sofiški:** 1. Stefan CANKOV: Teškoće za pripremu saziva Vase-ljenskog sabora. 2. Hristo DIMITROV: Unutrašnja misija pravoslavne Crkve. 3. St. PASHOV: Crkva i socialna pitanja.

D) **Varšavski:** Nikolaj ARSENIJEV: a) Pravoslavna Crkva i vase-ljenski pokret i b) Anglikanstvo i pravoslavna Crkva.

D) **Beogradski:** 1. Stevan DIMITRIJEVIĆ: Misija pravoslavne nauke u prosvjećivanju crkvene svesti. 2. Filaret GRANIĆ i Justin POPOVIĆ: Problem saziva vasseljenskog sabora.

E) **Pariski:** 1. Igumanija KASIJANA: Posebni uvod u Novi Zavet. 2. Sergije BULGAKOV: Teze o Crkvi.

Za razumijevanje o inicijativi, sazivu i značenju ovoga kongresa ima da služi izjava prof. Alivizatos, koju također na istom mjestu donosi Glasnik:

»Od epohe pre pada Carigrada pravoslavna Crkva našavši se u sasvim nepovoljnim okolnostima nije uspjela da do danas u celosti razvije svoje duhovne sile. U savremeno doba a specijalno posle evropskog rata, a baš je on i bio glavni povod, stvoren je veoma značajan duhovni pokret među svima hrišćanskim crkvama ka sporazumu i ujedinjenju velikih duhovnih sila. Tako da bi mogle da se suprotstave zajedničkom frontu moralnog zla, kako se ono pretstavlja u raznim svojim oblicima. U ovom pokretu uzela je učešća i pravoslavna Crkva, budući pozvana na saradnju. Naročito Vaseljenska Crkva, skoro jednovremeno sa ovim pozivom, uzela je inicijativu zvaničnog predloga konstituisanja Društva Crkava prema sistemu društva naroda. Saradnja pravoslavne Crkve u ovom pokretu prisustvom pretstavnika raznih avtokefalnih njenih delova, doprinela je tome, da dođu u kontakt pravoslavni bogoslovi koji dotle nisu bili došli ni u kakav tešnji dodir, ili zajednicu, zbog vladajućih okolnosti u raznim pravoslavnim narodima. Ovaj kontakt udahnuo mi je ideju, da predložim saziv svepravoslavnog bogoslovskeg sabora, čija je potreba i cilj jasan po sebi, pošto je poznato, da ma kakav bio duhovni pokret u našoj Crkvi on pripada ranijoj bogoslovskoj razradi. A budući da, kaošto je gore rečeno, od epohe pre pada Carigrada i na ovamo nije bilo u našoj Crkvi ni jednog značajnijeg pokreta i da, zbog niskog nivoa obrazovanosti na kome se nalazila, nije bila u stanju da kontroliše strane uticaje, bila je neophodna potreba koncentracije bogoslovske snage. Predlog je bio oduševljeno primljen od strane svijug bogoslova i od 1922. godine do danas uloženi su znatni naponi za njegovo ostvarenje. Inicijativa potekla iz

Grčke, doprinela je da se istrajno traži, da sabor bude sazvan u Atini. A na poslednjoj sjednici organizacionog odbora, koja je održana prošlog januara u Bukureštu, odlučeno je konačan saziv sabora u Atini za 22. novembar t. g. i određene su sve potankosti njegove organizacije. Organizaciju sabora vrši pod mojim predsjedništvom odbor profesora gg. Papa-mihaila, Balanosa i Vela. Teme naučnog programa jasno pokazuju značaj sabora. A baš taj program i doprineo je, da se i u Grčkoj i van nje stvori opšte interesovanje za kongres, pošto će se prvi put posle tolikih vekova pojaviti u svojoj celini pravoslavna misao.»

PREGLEDNA KARTA KATOLIČKE CRKVE U BOSNI I HERCEGOVINI nekad i danas, izašla je već poodavno, pa se uz razmjerno nisku cijenu (oko 100 dinara) razasila onima, koji se za nju zanimaju (ARA, Sarajevo, Korošćeva 15). To je važno djelo izradio dr. Krunoslav DRAGANOVIĆ, svećenik sarajevske nadbiskupije i zadužio njim ne samo svoju biskupiju, Bosnu i Hercegovinu, nego cio hrvatski narod. Što tko govorio da govorio sa svoga uskoga ili sebičnoga vidokruga, katolički i hrvatski narod u Bosni i Hercegovini nosi biljeg autohtonoga domaćeg življa; to svjedoči naučna povijest, kad je pisana i čitana objektivno.

Karta je probudila živ interes u našoj javnosti, kako i zaslužuje. I novine su je i revije prikazale simpatično. Kritika se o njoj, kako donosi »Narodna svijest« dosada izrazila povoljno. Sarajevski »Jugoslavenski List« pisao je o njoj dva duga novinska stupca, puna laskavoga priznanja. Isto tako zagrebački »Jutarnji List«, pa »Obzor«, zatim »Hrvatski List«, »Napredak«, »Croatia Sacra«, »Katolički Tjednik«, »Franjevački Vijesnik«, »Obitelj« i cio niz drugih javnih glasila. Zagrebački »Jutarnji List« naziva kartu »standard work hrvatske kartografske nauke«; takav posao, veli, izvrše u drugim zemljama tek bogato dotirane komisije i naučni odbori. Topao prikaz karte donio je vatikanski »Osservatore Romano«, a najavila ga je i ugledna rimska revija »Orientalia Christiana«.

Uredništvo »Bogoslovske Smotre« čestita mladomu naučnom radniku na ovom uspješnu sa željom, da mu to bude samo potstrek za dalnji plodonosni rad!

A. Ž.

OSVRT NA »JEDNO POTREBNO OBJAŠNJENJE« FRA DR. V. JELIČIĆA.

I. U »Bogoslovskoj Smotri« broj 2 godine 1936 napisao sam članak »Novi sistem naučnoga rada na bogoslovskom fakultetu u Zagrebu« i u njemu spomenuo fra V. J. kao zagovornika sistema s 5 godina studija u našim bogoslovijama (1 god. filozofije i 4 teologije). Nezadovoljan s tom konstatacijom, on je u replici na taj članak (»Jednogodišnji ili dvogodišnji kurz filozofije?«, B. Sm. br. 3/1936) ustvrdio: